

PREGLED ZAKONSKIH ODREDBI KOJE REGULIRAJU ŠTETE NA DIVLJAČI I ŠTETE OD DIVLJAČI TE MJERE ZAŠTITE

LEGAL PROVISIONS REGULATING GAME LOSS AND DAMAGE FROM GAME AND PROTECTION MEASURES

Domagoj KRIŽAJ¹, Mario VODOLŠAK²

SAŽETAK: U Republici Hrvatskoj trenutno je na snazi Zakon o lovu iz 1994. godine, s izmjenama i dopunama te 10 podzakonskih akata. Osim u samom Zakonu, štete na divljači i štete od divljači te mjere zaštite, regulirane su u 3 od tih 10 podzakonskih akata.

Cilj svakog ovlaštenika prava lova treba biti svođenje šteta na divljači i šteta od divljači na najmanju moguću mjeru, što se u praksi najdjelotvornije može postići osiguravanjem mira te dovoljne količine hrane i vode u lovištu, dobro organiziranom lovočuvarskom službom u cilju čuvanja lovišta i sprječavanja nezakonitih radnji i štetnih posljedica u lovištu, uz suradnju s Ministarstvom unutarnjih poslova i Državnim inspektoratom, održavanjem broja divljači i predatora u optimumu, uklanjanjem pasa i mačaka skitnica, provedbom preventivnih, kurativnih, laboratorijsko-dijagnostičkih i drugih higijensko-zdravstvenih mjera u lovištu radi zdravstvene zaštite divljači i drugih životinjskih vrsta, spašavanjem divljači od elementarnih nepogoda, poduzimanjem preventivnih mjera prilikom obavljanja poljoprivrednih i drugih radova ili uporabe kemijskih i drugih sredstava, edukacijom i suradnjom s lokalnim pučanstvom i stalnim praćenjem staništa u cilju otkrivanja započete štete i njezinih uzroka te njihovog uklanjanja.

Ključne riječi: divljač, štete, Zakon o lovu

1. UVOD – Introduction

Trenutno važeći zakonski propisi vezani uz lovstvo u Republici Hrvatskoj su sljedeći:

1. Zakon o lovu ("Narodne novine" broj 10/94, 22/94, 29/99, 76/99, 14/01 i 4/02)
2. Pravilnik o katastru lovišta ("Narodne novine" broj 4/77)
3. Pravilnik o evidenciji o prometu i preradi divljači i njenih dijelova ("Narodne novine" broj 4/77)
4. Pravilnik o načinu izrade plana zaštite divljači na površinama izvan lovišta ("Narodne novine" broj 61/94)
5. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske

osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači ("Narodne novine" broj 53/95)

6. Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarske osnove ("Narodne novine" broj 48/96 i 87/02)
 7. Pravilnik o lovočuvarskoj službi ("Narodne novine" broj 48/96 i 87/02)
 8. Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnih lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocijenjenim trofejima ("Narodne novine" broj 123/99)
 9. Pravilnik o načinu uporabe lovačkog oružja i naboj ("Narodne novine" broj 123/99)
 10. Pravilnik o lovostaji ("Narodne novine" broj 123/99 i 65/01)
 11. Pravilnik o pasminama, broju i načinu korištenja lovačkih pasa za lov ("Narodne novine" broj 87/02)
- Prema definiciji iz važećeg Zakona o lovu pravo lo-

¹ Domagoj Križaj, dipl. ing., Državni inspektorat, Ulica grada Vukovara 78, 10000 Zagreb

² Mario Vodolšak, dipl. ing., Lovački savez Krapinsko-zagorske županije, Trg S. Radića 3, 49000 Krapina

va je ovlast da se na određenoj površini zemljišta i voda provode radnje i poduzimaju mjere uzgoja, zaštite, lova i korištenja divljači i njezinih dijelova. Zaštita divljači usko je povezana s ostalim radnjama i mjerama koje se

provode i poduzimaju pravom lova, a zakonska obveza provođenja mjera za sprječavanje šteta na divljači i šteta od divljači višestruko je propisana odredbama Zakona o lovu i podzakonskih akata.

CILJ RADA – Purpose

Cilj rada je na jednom mjestu prikazati sve trenutno važeće zakonske i podzakonske propise koji reguliraju

štete na divljači i štete od divljači te pojasniti njihovu moguću primjenu u praksi.

NAČIN RADA – Methods

Radi lakšeg snalaženja, zakonski i podzakonski propisi obrađivani su sustavno, za svaku cjelinu posebno, a kada pojedine odredbe reguliraju propise i za štete na divljači i za štete od divljači, spomenute su u obje cjeline. Ako su pojedine odredbe sankcionirane, te su sank-

cije navedene odmah nakon stavka propisa kojim su odredbe regulirane. Također, poradi opsežnosti propisa, kada pojedini članci obuhvaćaju i više od predmetne tematike, nisu navedeni cijeli članci već samo onaj dio koji se odnosi na predmetnu tematiku.

ANALIZA – Analysis

Prema članku 4. Zakona o lovu, divljač je dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu

zaštitu. Daljnje odredbe u svezi s predmetnom problematikom su kako sljede:

Štete na divljači

I. Zakon o lovu – Hunting Act

- Članak 19.
 - (1) Na površinama zemljišta izvan lovišta divljač je dužan zaštićivati vlasnik ili ovlaštenik prava na tim zemljištima.
 - (2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, u slučajevima kad se radi o površinama zemljišta do 100 ha raznih vlasnika ili osoba koje koriste ta zemljišta, nadležni ured povjerit će zaštićivanje divljači na takvim površinama drugoj pravnoj ili fizičkoj osobi.
- Članak 28.
 - (3) Lovozakupnik je obavezan:
 1. osiguravati financijska sredstva za provedbu lovnogospodarske osnove, za štete na divljači i lovištu i naknadu štete koju čini divljač (osiguranjem kod osiguravajućeg zavoda, pologom kod banke, hipotekom na nekretnine i sl.)
- Članak 31.
 - (2) Župan, odnosno gradonačelnik Grada Zagreba raskinut će ugovor o zakupu lovišta:
 1. ako se utvrdi da je propustima u provedbi lovnogospodarske osnove, bez objektivnih razloga, umanjen fond divljači ispod najmanjeg broja utvrđenog lovnogospodarskom osnovnom ili ako lovozakupnik prestane ispunjavati uvjete iz članka 28. stavka 2. točke 1., 2. i 3., odnosno stavka 3. ovoga Zakona,
- Članak 35.
 - (1) Sredstva uplaćena po lovištu na poseban račun proračuna po osnovi lovozakupnina iz članka 14. i članka 28. stavka 6. ovoga Zakona, obračunavaju se i raspoređuju na način:
 2. 20 % sredstava ostaje na posebnom računu proračuna županije, odnosno Grada Zagreba za troškove provođenja ovoga Zakona, u svezi s ustanovljenjem zajedničkih lovišta, davanjem u zakup zajedničkih lovišta, zaštitom i čuvanjem lovišta koja nisu u zakupu, zaštitom divljači na površinama izvan lovišta i drugim.
- Članak 44.
 - (1) Divljač na površinama zemljišta izvan lovišta i na površinama iz članka 8. stavka 2. točke 1., 4., 5. i 6. ovoga Zakona zaštićuje se u skladu s programom zaštite divljači.
- Članak 45.
 - (1) Lovnogospodarska osnova i program zaštite divljači mora biti u skladu s osnovama gospodarenja gospodarskim jedinicama i programima za gospodarenje šumama, uvjetima i načinom iskorištavanja poljoprivrednog zemljišta, vodoprivrednom osnovom, prostornim planom i potvrđenim međunarodnim ugovorima iz područja lova, zaštite prirode i prirodnih staništa divljači te odredbama Zakona o zaštiti prirode
 - (2) Provedba lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači obvezna je za ovlaštenika prava lova odnosno pravne i fizičke osobe koje zaštićuju divljač na površinama izvan lovišta.
- Članak 95.
 - (1) Novčanom kaznom u iznosu od 20.000-50.000 kn kaznit će se pravna osoba:
 4. ako ne provodi lovnogospodarsku osnovu, pro-

- gram uzgoja odnosno program zaštite divljači (članak 45. stavak 2.),
- (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 5.000-12.000 kn.
- Članak 48.
 - (1) Uzgoj i zaštita divljači obuhvaća sve mjere i radnje propisane lovnogospodarskom osnovom, programom uzgoja divljači ili programom zaštite divljači te brigu o drugim životinjskim vrstama i njihovim staništima.
 - (2) Zabranjen je uzgoj divljači u broju kojim se remete prirodni odnosi staništa i divljači, osim u uzgajalištima divljači.
 - Članak 95.
 - (1) Novčanom kaznom u iznosu od 20.000-50.000 kn kaznit će se osoba:
 7. ako uzgaja divljač u broju kojim se remete prirodni odnosi staništa i divljači (članak 48. stavak 2.),
 - (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka, kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi kaznom u iznosu od 5.000-12.000 kn.
 - Članak 50.

Uzgoj i zaštita divljači obuhvaća osobito:

 7. osiguravanje provedbe preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera u lovištima i ostalim prostorima gdje se divljač uzgaja ili obitava radi zdravstvene zaštite divljači,
 8. smanjivanje broja divljači koja čini štetu na podnosiv broj te uklanjanje pasa i mačaka skitnica,
 9. spašavanje divljači od elementarnih nepogoda,
 12. poduzimanje preventivnih mjera (istjerivanje divljači) prilikom obavljanja poljoprivrednih i drugih radova te upotrebu zaštitnih naprava na poljoprivrednim strojevima,
 13. uporabu sredstava za zaštitu bilja ili drugih kemijskih sredstava na propisan način i poduzimanje preventivnih mjera pri njihovoj upotrebi ili paljenja strništa, kukuružišta, tršćaka i sl.,
 16. suzbijanje nezakonitog lova.
 - Članak 51.
 - (1) Zabranjeno je loviti ženku dlakave divljači kada je visoko bređa ili dok vodi sitnu mladunčad te pernatu divljač kad sjedi na jajima i dok hrani mladunčad, uništavanje i prisvajanje mladunčadi te uništavanje i oštećivanje legla, gnijezda i jaja divljači.
 - Članak 95.
 - (1) Novčanom kaznom u iznosu od 20.000-50.000 kn kaznit će se pravna osoba:
 8. ako lovi ženku dlakave divljači kada je visoko bređa ili dok vodi sitnu mladunčad (članak 51. stavak 1.),
 - (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 5.000-12.000 kn.
 - Članak 96.
 - (1) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 do 24.000 kn kaznit će se pravna osoba:
 2. ako lovi pernatu divljač kad sjedi na jajima ili dok hrani mladunčad ili uništava ili dopusti uništavanje ili prisvajanje mladunčadi, uništavanje ili oštećivanje legla, gnijezda ili jaja divljači ili ako lovi odnosno dopusti lov divljači i njihove mladunčadi bez prethodnog dopuštenja ministarstva (članak 51. stavak 1. i 2.),
 - (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 3.000-8.000 kn.
 - Članak 55.
 - (1) Sredstva za zaštitu bilja i druga kemijska sredstva smiju se upotrebljavati samo na način koji nije štetan za zdravlje divljači.
 - (2) Pravna ili fizička osoba koja namjerava paliti strnište, kukuružište, tršćake ili sl. dužna je o tome prethodno obavijestiti ovlaštenika prava lova najmanje 48 sati prije početka paljenja, radi poduzimanja preventivnih mjera za zaštitu divljači.
 - (3) Poljoprivredni strojevi prilikom obavljanja radova na površinama na kojima se uzgaja i štiti divljač, moraju imati u funkciji uređaj za plašenje divljači.
 - (4) Pravna ili fizička osoba koja upotrebljava sredstva za zaštitu bilja ili druga kemijska sredstva na nepropisan način, pali strništa, kukuružišta ili tršćake ili upotrijebi stroj protivno odredbama stavka 1., 2. i 3. ovoga članka, dužna je naknaditi štetu nastalu na divljači upotrebom tih sredstava, strojeva ili paljenjem.
 - Članak 97.
 - (1) Novčanom kaznom u iznosu od 5.000-12.000 kn kaznit će se pravna osoba:
 4. ako sredstva za zaštitu bilja ili druga kemijska sredstva upotrijebi na način koji je opasan za divljač ili pali strnište, kukuružište, tršćake ili slično bez prethodne obavijesti u određenom roku ili prilikom obavljanja radova poljoprivrednim strojem nema u funkciji uređaj za plašenje divljači (članak 55. stavak 1., 2. i 3.),
 - (2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 2.000-4.000 kn.
 - Članak 57.
 - (1) Lovočuvar u obavljanju svoje dužnosti, ovlašten je osobito:
 3. sprječavati uništavanje i prisvajanje divljači i njezinih mladunaca te uništavanje i kvarenje njezinih legla, gnijezda i jaja,

4. sprječavati lov divljači na nedozvoljen način, nedozvoljenim sredstvima i korištenje pasa s kojima lov nije dozvoljen,
 7. obavijestiti bez odgađanja ovlaštenika prava lova i veterinarsku službu o pojavi bolesti i uginuća divljači i drugih životinjskih vrsta i o neposrednoj opasnosti od elementarnih nepogoda, poplave, snježnih nanosa, poledice, požara i dr.),
- Članak 62.
Nadležni ured ovlašten je u lovištu: 1. produžiti lovostaju ili zabraniti lov pojedine vrste divljači za određeno vrijeme kad je to potrebno radi zaštite njezinog brojnog stanja, osim u državnom lovištu.
 - Članak 63.
(1) Zabranjeno je loviti divljač:
1. načinom i sredstvima kojima se ona masovno uništava,
2. kad je ugrožena poplavom, snježnim nanosima, poledicom, požarom ili na drugi sličan način, osim u svrhu spašavanja,
 - Članak 95.
(1) Novčanom kaznom u iznosu od 20.000-50.000 kn kaznit će se pravna osoba:
11. ako organizira, obavlja ili dopusti lov divljači zabranjenim načinom ili sredstvima (članak 63. stavak 1., 2. i 3.),
(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 5.000-12.000 kn.
 - Članak 85.
(1) Pravna ili fizička osoba koja nanese štetu divljači u lovištu bespravnom lovom ili na drugi način obvezna je naknaditi štetu ovlašteniku prava lova, a izvan lovišta osobi iz članka 19. ovoga Zakona.
(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju naknadu štete nanese divljači u postupku pred redovnim sudom prema mjestu nastanka štete, ako u roku mjesec dana od dana nastale štete ne postignu sporazum o visini naknade sa štetnikom i ako naknada u tom roku ne bude isplaćena.

II. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači

- Članak 20.
Ne planira se lov povremenih i prolaznih vrsta divljači iz članka 7. stavka 1. točke 3. i 4. ovoga pravilnika, te je zabranjen lov divljači koja se zbog elementarnih nepogoda privremeno nalazi u lovištu ili je u prolazu kroz lovište.
- Članak 24.
Mjere zaštite divljači obuhvaćaju:
– čuvanje lovišta;
– suzbijanje nezakonitog lova;
– održavanje broja predatora u optimalnom broju;
– smanjivanje broja divljači odnosno predatora koji čine štetu na podnosiv broj;
– uklanjanje pasa i mačaka skitnica;
– provedbu preventivnih, kurativnih, laboratorijsko-dijagnostičkih i drugih higijensko-zdravstvenih mjera u lovištu radi zdravstvene zaštite divljači i drugih životinjskih vrsta;
– spašavanje divljači od elementarnih nepogoda (snijeg, led, poplava, požar i dr.);
– osiguranje mira u lovištu;
– poduzimanje preventivnih mjera prilikom obavljanja poljoprivrednih i drugih radova ili uporabe kemijskih i drugih sredstava;
– uređenje i održavanje izvora, zdenaca i pojila te uređenje i osiguranje prirodnih prostora gdje se zadržava voda;
– osiguranje uvjeta za opstanak i razmnožavanje ugroženih životinjskih vrsta;
– provođenje mjera propisanih međunarodnim ugovorima o zaštiti migratornih vrsta.
- Članak 35.
Smjernice budućeg gospodarenja, propisuju se za svaku vrstu divljači posebno, a utvrđuju kako slijedi:
– mjere zaštite divljači;
- Članak 41.
Lovna kronika za svaku lovnu godinu, evidentira kronološkim redom sva zbivanja u lovištu koja bitno utječu na lovno gospodarenje, a napose:
– štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda;
– štete od divljači te štete na divljači i lovištu;
- Članak 46.
Program sadrži:
4. Gospodarenje uzgajalištem:
– zaštita divljači,
- Članak 52.
Program propisuje zaštitu divljači koja osim mjera iz članka 24. ovoga pravilnika, za glavne vrste divljači obuhvaća:
– trajni nadzor i praćenje zdravstvenog stanja;
– provedbu propisanih dijagnostičkih, imunoprofilaktičkih i ostalih veterinarsko-sanitarnih mjera;
- Članak 57.
Program zaštite divljači (u daljnjem tekstu: program zaštite) je planski akt koji osigurava zaštitu divljači na površinama iz članka 8. stavka 2. Zakona o lovu (u daljnjem tekstu: površine izvan lovišta), a donosi se na vrijeme od 10 godina.
- Članak 58.
Program zaštite sadrži:
4. mjere zaštite divljači;

- Članak 59.
Mjere zaštite divljači obuhvaćaju napose:
 1. zabranu lova divljači osim izuzetaka propisanih zakonom i ovim pravilnikom;
 2. provedbu preventivnih, dijagnostičkih, kurativnih i higijensko-zdravstvenih mjera radi zdravstvene zaštite divljači, ljudi i stoke;
 3. spašavanje divljači od elementarnih nepogoda;
 4. poduzimanje preventivnih mjera kod izvođenja

- poljoprivrednih i drugih radova;
 - 5. pravilan izbor i primjenu zaštitnih sredstava u poljoprivrednoj i šumarskoj proizvodnji;
 - 6. suzbijanje nezakonitog lova.
- Iznimno od odredaba stavka 1. ovoga članka, u slučajevima ako su aktom o proglašenju ili ustanovljenju površine izvan lovišta pojedine mjere ograničene ili zabranjene, iste se ne provode.

III. Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarske osnove

- Članak 4.
Stručni djelatnik organizira, obavlja i nadzire sve stručne radnje i poslove u pogledu uzgoja i zaštite divljači i ostalih životinjskih vrsta, staništa divljači, lovnotehničkih i lovnogospodarskih objekata, lovačkih pasa, lovačkog oružja i naboja, lova divljači, lovne etike, šteta od divljači i na divljači, prihrane i prehrane, zdravstvenog stanja i kondicije divljači, poslovne dokumentacije, analize stanja u lovištu kao i ostalih stručnih poslova u lovištu u skladu s odredbama Zakona o lovu i odgovarajućih propisa donesenih na osnovi njega, lovnogospodarskom osnovom i ugovora s lovozakupnikom.
- Članak 5.
Stručni djelatnik u provedbi lovnogospodarske osno-

- ve obavlja propisane poslove, a napose:
 1. nadzire i prati stanje u lovištu:
 - zdravstveno stanje i kondiciju divljači;
 2. organizira sve potrebne radove na provedbi lovnogospodarske osnove:
 - provedbu preventivnih mjera zaštite divljači pri obavljanju poljoprivrednih i drugih radova u lovištu;
 - provedbu preventivnih higijensko-zdravstvenih mjera u lovištu radi zdravstvene zaštite divljači i drugih životinjskih vrsta;
 3. izrađuje i obavlja sve potrebne i propisane analize, evidencije, korespondencije i izvješća:
 - štete od divljači i štete na divljači;

IV. Pravilnik o lovočuvarskoj službi

- Članak 4.
Ovlašteni i dužnosti lovočuvara utvrđene su člankom 57. stavkom 1. Zakona o lovu, ugovorom s

ovlaštenikom prava lova i lovnogospodarskom osnovom.

Štete od divljači

I. Zakon o lovu

- Članak 28.
3) Lovozakupnik je obavezan: osiguravati financijska sredstva za provedbu lovnogospodarske osnove, za štete na divljači i lovištu i naknadu štete koju čini divljač (osiguranjem kod osiguravajućeg zavoda, pologom kod banke, hipotekom na nekretnine i sl.)
- Članak 31.
(2) Župan, odnosno gradonačelnik Grada Zagreba raskinut će ugovor o zakupu lovišta: 1. ako se utvrdi da je propustima u provedbi lovnogospodarske osnove, bez objektivnih razloga, umanjnjen fond divljači ispod najmanjeg broja utvrđenog lovnogospodarskom osnovom ili ako lovo-

zakupnik prestane ispunjavati uvjete iz članka 28. stavka 2. točke 1., 2. i 3., odnosno stavka 3. ovoga Zakona

- Članak 61.
Ministarstvo je ovlašteno: skratiti lovostaju, ako je to potrebno radi smanjenja brojnog stanja pojedine vrste divljači koja ugrožava poljoprivredne, šumske i akva kulture te ako zbog vremenskih nepogoda nije bilo moguće izvršiti planirani odstrel divljači, dozvoliti lov u lovostaji, ako to zahtijevaju potrebe znanosti, nastave, zoooloških vrtova, kinoloških i sokolarskih priredaba i muzeja te zaštite zdravlja ljudi, stoke i divljači,

VIII. Sprječavanje i naknada štete

Šteta od divljači

- Članak 74.
Mjere za sprječavanje štete od divljači jesu: smanji-

vanje broja divljači do brojnog stanja divljači koja se može uzgajati u lovištu, osiguravanje dovoljno vode i hrane za divljač u lovištu, čuvanje usjeva i

- nasada, izgon divljači s ugroženog zemljišta, ograđivanje zemljišta i upotreba mehaničkih i kemijskih zaštitnih sredstava, vidljivih i zvučnih plašila, kao i ostale uobičajene mjere zaštite značajne za određeno područje i vrstu divljači.
Nadležno tijelo propisuje uobičajene mjere iz stavka 1. ovoga članka za područje županije, odnosno Grada Zagreba.
- Članak 75.
Aktom o ustanovljenju lovišta određuju se mjere za sprječavanje štete od divljači koje je dužan poduzimati ovlaštenik prava lova, a naročito: donošenje godišnjeg plana za poduzimanje određenih mjera za sprečavanje štete (sezonski, po vrstama divljači i vrstama šteta od divljači, kulturama i sl.), nabavljanje zaštitnih sredstava za izvršenje godišnjeg plana iz točke 1. ovoga stavka mehaničkih ili kemijskih - repelenata), pravovremene i besplatne raspodjele odgovarajućih zaštitnih sredstava korisnicima zemljišta, na njihov zahtjev uz prethodnu javnu obavijest i davanja uputa za njihovu upotrebu.
Odredba stavka 1. točke 3. ovoga članka ne primjenjuje se na ograđivanje voćaka, kultura, plantažnih i sličnih nasada korisnika zemljišta, radi sprječavanja štete od divljači.
 - Članak 76.
(1) Ovlaštenik prava lova obvezan je poduzimati određene mjere za sprječavanje štete koju divljač može nanijeti ljudima ili imovini na zemljištima na kojima se prostire lovište.
 - Članak 96.
1) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 do 24.000 kn kaznit će se pravna osoba:
7. ako ne poduzima određene mjere za sprječavanje šteta od divljači (članak 76. stavak 1.),
2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 3.000-8.000 kn.
(2) Korisnici zemljišta dužni su za sprječavanje štete od divljači poduzimati propisane mjere.
 - Članak 77.
Ako ovlaštenik prava lova održava broj divljači iznad stanja koje je utvrđeno u lovnogospodarskoj osnovi, dužan je na svoj trošak posebno zaštititi neposredno ugrožene usjeve i nasade odgovarajućim mehaničkim ili kemijskim sredstvima.
 - Članak 95.
1) Novčanom kaznom u iznosu od 20.000-50.000 kn kaznit će se pravna osoba:
ako ne zaštiti neposredno ugrožene usjeve i nasade u slučaju održavanja brojnog stanja divljači iznad stanja utvrđenog lovnogospodarskom osnovom (članak 77.).
 - 2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 5.000-12.000 kn.
 - Članak 78.
Korisnici zemljišta imaju pravo i dužnost:
 1. odgovarajućim sredstvima poduzimati mjere radi sprječavanja štete od divljači u svojim rasadnicima, voćnim nasadima i na usjevima te surađivati u poduzimanju mjera za sprječavanje štete od divljači na svom zemljištu sredstvima dobivenim od ovlaštenika prava lova prema njegovim uputama.
 2. priopćavati bez odgađanja, ovlašteniku prava lova o okolnostima koje mogu utjecati na poduzimanje mjera za sprječavanje štete koju može nanijeti divljač na njihovu zemljištu, kao i o započetoj šteti.
 3. omogućavati ovlašteniku prava lova da na njihovu zemljištu poduzima mjere za sprječavanje štete od divljači.
 - Članak 100.
Za prekršaj kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 2.000-4.000 kn:
ako ne omogući ovlašteniku prava lova da poduzima mjere za sprječavanje štete od divljači (članak 78. točka 3.).
4. ukloniti poljoprivredne usjeve do propisanog agrotehničkog roka.
 - Članak 79.
Korisnici zemljišta imaju pravo zahtijevati provođenje mjera za sprječavanje šteta od divljači od nadležnog upravnog tijela, ako smatraju da ovlaštenik prava lova ne postupi u smislu odredaba članka 74. i 75. i članka 76. stavka 1. ovoga Zakona.
 - Članak 80.
Ministarstvo može na zahtjev korisnika zemljišta donijeti rješenje o smanjenju brojnog stanja pojedine vrste divljači, koja čini nerazmjerno veliku štetu, ako mjere predviđene u članku 74., 75. i 76. ovoga Zakona nisu dovoljno uspješne ili ne bi bile gospodarski opravdane.
 - Članak 81.
1. Radi zdravstvene zaštite ljudi i životinja, županija, odnosno Grad Zagreb, ovlaštenici prava lova, pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti poljoprivrede i šumarstva dužne su organizirati, odnosno sudjelovati u smanjivanju broja divljači na ugroženim područjima na podnosiv broj.
2. U lovištu i na površini izvan lovišta na kojoj je proglašena zarazna bolest ili se može očekivati njezina pojava, ovlaštenik prava lova ili osoba koja zaštićuje divljač obvezna je osigurati provedbu mjera u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti životinja, uz obavještanje nadležne ve-

terinarske službe, dok takva zaraza ili opasnost od njezina širenja traje.

- Članak 96.
 - 1) Novčanom kaznom u iznosu od 10.000 do 24.000 kn kaznit će se pravna osoba:
 8. ako ne organizira ili ne sudjeluje u smanjivanju broja divljači ili ne osigura provedbu mjera o zdravstvenoj zaštiti životinja dok takva zaraza ili opasnost od njezina širenja traje (članak 81.)
 - 2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 3.000–8.000 kn.
- Članak 82.
 1. Za štetu koju počini divljač odgovoran je ovlaštenik prava lova u lovištu u kojem ta divljač stalno živi, pod uvjetom da je oštećeni poduzeo propisane mjere za sprječavanje štete od divljači, koje je u smislu ovoga Zakona bio obvezan poduzeti.
 2. Smatra se da divljač stalno živi u lovištu u kojem je počinjena šteta, ako ovlaštenik prava lova u tom lovištu ne dokaže protivno.

3. Za štetu koju počini divljač koja u lovištu stalno ne živi, odgovoran je ovlaštenik prava lova u lovištu u kojem je šteta počinjena, ali ima pravo na odstrel te divljači. Pravo na odstrel ostvaruje se na temelju dokaza o naknađenoj šteti oštećeniku i odobrenja nadležnog upravnog tijela odnosno ministarstva kad je šteta počinjena u državnom lovištu.
4. Odstrel divljači iz stavka 3. ovoga članka odobrava se do visine naknađene štete, računajući vrijednost mesa i trofeja prema tržišnim cijenama.
5. Ne naknađuje se šteta koju medvjed počini na stoci na površinama na kojima je posebnim propisom zabranjen pristup i ispaša stoke.

- Članak 83.

Ako je šteta koju počini divljač na istoj poljoprivrednoj kulturi ponovljena, vrijednost pojedinačnih šteta ne može biti veća od vrijednosti očekivanog prinosa te kulture.
- Članak 84.

Za sporove glede naknade štete koju počini divljač nadležan je redovni sud.

I. Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači

- Članak 12.

Divljač se, u pravilu uzgaja u omjeru spolova 1:1. Iznimno, od odredbe stavka 1. ovoga članka može se odstupiti u svrhu:

 - smanjivanja šteta od divljači;
- Članak 35.

Smjernice budućeg gospodarenja, propisuju se za svaku vrstu divljači posebno, a utvrđuju kako slijedi:

 - mjere očuvanja i poboljšanja staništa, sprječavanja

šteta od divljači te usklađenja odnosa sa šumarstvom, poljoprivredom i dr.:

- Članak 41.

Lovna kronika za svaku lovnu godinu evidentira kronološkim redom sva zbivanja u lovištu koja bitno utječu na lovno gospodarenje, a napose:

 - štetan utjecaj važnijih elementarnih nepogoda;
 - štete od divljači te štete na divljači i lovištu;

IV. Program uzgoja divljači

- Članak 46.

Program sadrži:

 4. Gospodarenje uzgajalištem:
 - mjere za sprječavanje šteta od divljači,
- Članak 53.

Programom se osim obveznih mjera zaštite kultura

od šteta koju čini divljač, moraju predvidjeti i dodatne mjere, a napose:

- stalno praćenje staništa u cilju otkrivanja započete štete i njezinih uzroka;
- mjere zaštite šuma i intenzivnih nasada.

V. Program zaštite divljači

- Članak 58.

Program zaštite sadrži:

 5. mjere za sprječavanje šteta od divljači;
- Članak 60.

Mjere za sprječavanje šteta od divljači obuhvaćaju:

 1. edukaciju i suradnju s vlasnicima i korisnicima površina izvan lovišta;
 2. nabavljanje kemijskih zaštitnih sredstava te njihovu besplatnu raspodjelu korisnicima površina

izvan lovišta na njihov zahtjev;

3. zaštitu usjeva i nasada izgonom divljači te uporabom zaštitnih sredstava i plašila, koju su dužni provoditi korisnici površina izvan lovišta o vlastitom trošku;
4. uklanjanje poljoprivrednih usjeva do agrotehničkog roka;
5. smanjivanje broja divljači kada zbog prevelike gustine dolazi do gospodarski nedopustivih šteta.

II. Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarske osnove

• Članak 4.

Stručni djelatnik organizira, obavlja i nadzire sve stručne radnje i poslove u pogledu uzgoja i zaštite divljači i ostalih životinjskih vrsta, staništa divljači, lovnotehničkih i lovnogospodarskih objekata, lovačkih pasa, lovačkog oružja i naboja, lova divljači, lovne etike, šteta od divljači i na divljači, prihrane i prehrane, zdravstvenog stanja i kondicije divljači, poslovne dokumentacije, analize stanja u lovištu

kao i ostalih stručnih poslova u lovištu u skladu s odredbama Zakona o lovu i odgovarajućih propisa donesenih na osnovi njega, lovnogospodarskom osnovom i ugovora s lovozakupnikom.

• Članak 5.

3. izrađuje i obavlja sve potrebne i propisane analize, evidencije, korespondencije i izvješća:
 - štete od divljači i štete na divljači.

RASPRAVA – Discussion

Od ukupno 11 važećih zakonskih i podzakonskih propisa, njih 4 regulira odredbe u svezi sa štetom na divljači i štetom od divljači, i to u čak 49 članaka. Od tih 49 članaka 26 ih se odnosi na štete na divljači, a 23 na štete od divljači. Treba naglasiti da zaštita divljači obuhvaća sve navedene odredbe, pa i više, te zbog opsežnosti nije posebno analizirana. Štoviše, članak 52. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90) propisuje da, između ostalog i, šume, biljni i životinjski svijet od osobito kulturnog, povijesnog, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku, imaju njezinu osobitu zaštitu, a zakonom se određuje način na koji dobra od interesa za Republiku mogu upotrebljavati i iskorištavati ovlaštenici prava na njima i vlasnici, te naknada za ograničenja kojima su podvrgnuti, pa tako članak 4. Zakona o lovu propisuje da je divljač dobro od interesa za Republiku Hrvatsku i ima njezinu osobitu zaštitu.

Potrebno je osvrnuti se na mogućnost operativne primjene naprijed navedenih zakonskih i podzakonskih odredbi. Prava, obveze i dužnosti u svezi sa štetom na divljači propisuje 26 članaka od čega 14 u Zakonu o lovu, a 12 u podzakonskim propisima koji pobliže reguliraju određeno područje. Sankcionirane su povrede odredbi 5 članaka, međutim, područje sankcioniranja je izuzetno veliko. Konkretno, provedba lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači obvezna je za ovlaštenika prava lova, odnosno pravne i fizičke osobe koje zaštićuju divljač na površinama izvan lovišta, a ta je provedba pobliže propisana Pravilnikom o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači, što znači da su sankcioniranjem povreda odredbi tog članka sankcionirane i povrede bilo koje odredbe predmetnog Pravilnika. Ovlaštenika prava lova još se obvezuje i zabranom uzgoja divljači u broju kojim se remete prirodni odnosi staništa i divljači, osim u uzgajalištima divljači, te mu se ograničavaju prava lova, oboje pod prijetnjom kazne, a sve u svrhu sprječavanja štete na divljači.

Od štete na divljači koju lovoovlašteniku može počinuti treća osoba, sankcionirana je uporaba sredstava za zaštitu bilja ili drugih kemijskih sredstava na način koji je opasan za divljač ili paljenje strništa, kukuruzišta, tršćaka ili slično bez prethodne obavijesti u određenom roku ili ako se prilikom obavljanja radova poljoprivrednim strojem nema u funkciji uređaj za plašenje divljači, te lov protivno odredbama Zakona o lovu.

U svezi sa štetom od divljači, 23 članka regulira predmetnu tematiku, od čega 14 u Zakonu, a 9 u pratećim podzakonskim propisima. Sankcionirane su povrede 4 članka, ali tako da se sankcioniraju i ovlaštenik prava lova u nepoduzimanju određenih mjera za sprječavanje šteta od divljači, kao i treća osoba ako onemogućava ovlaštenika prava lova u poduzimanju tih mjera.

Važno je naglasiti odredbe članka 23. stavka 2. podstavka 9. Zakona o lovu koji propisuje da će koncesionar prava lova nadoknaditi negativne razlike divljači, lovnotehničkih i lovnogospodarskih objekata nakon isteka vremena trajanja koncesije, otkaza ili jednostranog raskida ugovora o koncesiji, zatim odredbe članka 32. stavka 2. koji propisuje da je, na temelju utvrđenog stanja, u slučajevima otkaza ili raskida zakupa, dosadašnji lovozakupnik obvezan nadoknaditi negativne razlike divljači, lovnotehničkih i lovnogospodarskih objekata prema tržišnim cijenama i troškove ponovnog nadmetanja za davanje zajedničkog lovišta u zakup te nema pravo sudjelovati na ponovnom nadmetanju, kao i članka 85. stavka 1. koji propisuje da je pravna ili fizička osoba koja nanese štetu divljači u lovištu bespravnom lovom ili na drugi način obvezna nadoknaditi štetu ovlašteniku prava lova. I konačno, bitne su odredbe članka 84. i 85. stavka 2. prema kojima je za naknadu štete na divljači i štete od divljači nadležan redovni sud, što znači da se ista potražuje tužbom ukoliko nije postignut sporazum o visini i roku isplate štete.

ZAKLJUČAK – Conclusion

Cilj svakog ovlaštenika prava lova treba biti svodjenje šteta na divljači i šteta od divljači na najmanju moguću mjeru, što se u praksi najdjelotvornije može postići sljedećim:

- osiguravanjem mira te dovoljne količine hrane i vode u lovištu,
- dobro organiziranom lovočuvarskom službom u cilju čuvanja lovišta i sprječavanja nezakonitih radnji i štetnih posljedica u lovištu, uz suradnju s Ministarstvom unutarnjih poslova i Državnim inspektoratom,
- održavanjem broja divljači i predatora u optimumu,
- uklanjanjem pasa i mačaka skitnica,
- provedbom preventivnih, kurativnih, laboratorijsko-dijagnostičkih i drugih higijensko-zdravstvenih mjera u lovištu radi zdravstvene zaštite divljači i drugih životinjskih vrsta,
- spašavanjem divljači od elementarnih nepogoda,
- poduzimanjem preventivnih mjera prilikom obavljanja poljoprivrednih i drugih radova ili uporabe kemijskih i drugih sredstava,
- edukacijom i suradnjom s lokalnim pučanstvom i
- stalnim praćenjem staništa u cilju otkrivanja započete štete i njezinih uzroka te njihovog uklanjanja.

LITERATURA – References

- 1977.: Pravilnik o katastru lovišta ("Narodne novine" broj 4/77)
- 1977.: Pravilnik o evidenciji o prometu i preradi divljači i njenih dijelova ("Narodne novine" broj 4/77)
- 1990.: Ustav Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90)
- 1994.: Zakon o lovu ("Narodne novine" broj 10/94, 22/94, 29/99, 76/99, 14/01 i 4/02)
- 1994.: Pravilnik o načinu izrade plana zaštite divljači na površinama izvan lovišta ("Narodne novine" broj 61/94)
- 1995.: Pravilnik o sadržaju, načinu izrade i postupku donošenja, odnosno odobravanja lovnogospodarske osnove, programa uzgoja divljači i programa zaštite divljači ("Narodne novine" broj 53/95)
- 1996.: Pravilnik o stručnoj službi za provedbu lovnogospodarske osnove ("Narodne novine" broj 48/96 i 87/02)
- 1996.: Pravilnik o lovočuvarskoj službi ("Narodne novine" broj 48/96 i 87/02)
- 1999.: Pravilnik o načinu ocjenjivanja trofeja divljači, obrascu trofejnog lista, vođenju evidencije o trofejima divljači i izvješću o ocijenjenim trofejima ("Narodne novine" broj 123/99)
- 1999.: Pravilnik o načinu uporabe lovačkog oružja i naboja ("Narodne novine" broj 123/99)
- 1999.: Pravilnik o lovostaji ("Narodne novine" broj 123/99 i 65/01)
- 2002.: Pravilnik o pasminama, broju i načinu korištenja lovačkih pasa za lov ("Narodne novine" broj 87/02)

SUMMARY: The current "Zakon o lovu" ("The Hunting Law"), its amendments and additions and the 10 substatutory documents, has been effective since 1994. Apart from the Law itself, game loss, damage from game and protection measures are regulated by 3 of those 10 substatutory documents.

The goal of every hunting right representative should be to reduce game loss and damages from game to the minimum possible extent; in practice, this is most efficiently achieved by the following:

- *ensuring peace and sufficient supplies of food and water in a hunting ground,*
- *well-organised game warden service guarding hunting grounds and preventing illegal actions and their harmful consequences in cooperation with the police and the State inspectorate,*
- *maintaining optimal game and predator numbers,*
- *removing stray dogs and cats,*
- *undertaking preventive, curative, laboratory-diagnostic and other hygienic-health measures in a hunting ground to safeguard the health of game and other animal species,*
- *rescuing game from elementary disasters,*
- *undertaking preventive measures in the course of agricultural and other activities or applying chemical and other means,*
- *educating the local population and cooperating with it,*
- *monitoring habitats permanently in order to detect initial damage and its causes and to eliminate it.*

Key words: game, damage, Law